

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 303

van **STEFAAN SINTOBIN**

datum: 26 januari 2022

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

PFAS-besmettingen - Humane monitoring

Antwerpen, Mechelen, Willebroek, Zwijndrecht, Hasselt, Peer, Beveren, Gavere, Gent, Ronse, Sint-Niklaas, Wetteren, Wichelen, Zele, Diest, Halle, Tienen, Ardoos: de zwaar met PFAS verontreinigde sites in Vlaanderen zijn niet langer op één hand te tellen.

Dat de ongerustheid over de aanwezigheid van PFAS in hun lichaam en de (langdurige) gevolgen daarvan bij de inwoners rond deze PFAS-hotspots toeneemt, behoeft geen verder betoog.

Niettegenstaande de steeds maar uitdijende PFAS-problematiek in Vlaanderen, kondigde de minister in antwoord op de vraag om uitleg nr. 567 (9 november 2021) van collega Lise Vandecasteele aan dat hij met uitzondering van het PFAS-dossier 3M Zwijndrecht op dat ogenblik geen andere humane monitoringstesten rond PFAS-hotspots plande.

De minister dreigt bijgevolg, bij ontstentenis van betrouwbare cijfers over PFAS-besmettingen (inzonderheid rond dergelijke PFAS-hotspots), op termijn volledig blind te varen en niet in staat te zijn om met zijn volksgezondheidsbeleid tijdig te kunnen anticiperen op gezondheidsproblemen die na verloop van jaren bij de Vlaamse bevolking kunnen opduiken ingevolge PFAS-besmettingen.

Ook heeft de minister schijnbaar geen enkele les getrokken uit de zittingen van de onderzoekscommissie PFAS/PFOS. De gevaren en gezondheidsrisico's van PFAS zijn ondertussen bekend, de ernstig met PFAS verontreinigde zones nemen toe, maar opnieuw steekt ook deze minister zijn hoofd als een struisvogel in het zand en worden er geen verdere PFAS-besmettingsonderzoeken uitgevoerd.

Meer zelfs, in het antwoord op de bovenvermelde vraag om uitleg van collega Vandecasteele stelde de minister dat hij voor de medische opvolging van de personen die zich zorgen maken over hun algemene gezondheid, waaronder het risico op en de gevolgen van PFAS-besmetting, op ons goed uitgebouwd Vlaams zorgsysteem rekent. PFAS-gezondheidsproblemen moeten volgens de minister gewoon maar met de huisarts besproken worden, waarbij alle ermee verband houdende onderzoekskosten dan maar ten laste vallen van de burger.

Dit is werkelijk de wereld op zijn kop. Het getuigt van bijzonder weinig ernst in hoofde van een Vlaamse minister van Volksgezondheid om de PFAS-besmettingsproblematiek op dergelijk lichtzinnige wijze aan te pakken en alle onderzoekskosten af te wentelen op de gewone Vlaming. Temeer daar op de meeste PFAS-hotspots in Vlaanderen de vervuiler bekend is en de minister met artikel 54 van het decreet van 21 november 2003

betreffende het preventieve gezondheidsbeleid over een uitgelezen middel beschikt om de kosten van relevante PFAS-volksgezondheidsonderzoeken en -biomonitoring ten laste te leggen van deze vervuilers.

1. Is de minister van plan om aan de bevolking rond alle reeds bekende PFAS-hotspots de mogelijkheid te bieden kosteloos een bloedonderzoek te ondergaan om de aanwezigheid van PFAS in het lichaam na te gaan, zodat men op die manier voor al deze hotspots een duidelijk beeld krijgt van de PFAS-besmettingsgraad bij de bevolking en een langetermijnmonitoring en -opvolging van de getroffen bevolking mogelijk wordt?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, binnen welke termijn en volgens welke modaliteiten (graag een overzicht per bekende PFAS-hotspot die op de website van de Vlaamse overheid op dit ogenblik worden vermeld)?^[1]

2. Is de minister van plan om een vast kader voor PFAS-gezondheidsonderzoeken voor omwonenden uit te werken, zodat bij ontdekking van nieuwe PFAS-hotspots in Vlaanderen niet alleen indien nodig snel de vereiste no regret-maatregelen kunnen worden afgekondigd, maar ook onmiddellijk getest kan worden op PFAS-besmetting, waardoor op die manier een efficiënte gezondheidsmonitoring op lange termijn van de getroffen bevolking mogelijk wordt?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, binnen welke termijn, en wat zullen de krachtlijnen zijn van dit kader?

3. a) Bestaat er binnen de diensten van de minister al een protocol dat door deze diensten snel en gemakkelijk kan worden gebruikt om, bij ontdekking van hotspots waar fysische of chemische factoren aanwezig blijken die schadelijk zijn voor de gezondheid (zoals bijvoorbeeld PFAS), de vervuilers te verplichten om in toepassing van artikel 54 van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, een financiële bijdrage te storten in het daartoe bestemde fonds? Zo ja, kan de minister een kopie van dit protocol ter beschikking stellen?
- b) Indien blijkt dat dergelijk protocol nog niet bestaat, is de minister dan desgevallend van plan de opdracht te geven voor het opstellen van zo'n protocol?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, binnen welke termijn, en wat zullen de krachtlijnen zijn van dat protocol?

^[1] <https://www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/maatregelen-per-gemeente>

ANTWOORD

op vraag nr. 303 van 26 januari 2022

van **STEFAN SINTOBIN**

1. Neen, een bloedonderzoek zal niet systematisch worden aangeboden en er zal ook geen vast kader voor PFAS-gezondheidsonderzoeken uitgewerkt worden voor alle risicosites. Een bloedonderzoek geeft immers enkel aan dat men in contact is gekomen met PFAS, maar niet "hoe" men in contact is gekomen ermee. PFAS zijn wijdverspreid en komen voor in voedsel en drinkwater, maar ook in tal van consumentenproducten. De bepaling van PFAS in bloed kan dus geen bron aanduiden. Om een bron aan te duiden, dient men uitgebreid milieuonderzoek te doen. Op basis van metingen in bodem en grondwater, kunnen no-regret maatregelen geadviseerd worden.

De meting van PFAS in bloed zegt ook niet of deze chemische stoffen de gezondheid van het individu hebben geschaad of in de toekomst zullen schaden. De gezondheid wordt namelijk beïnvloed door meerdere factoren, en PFAS is daar één risico-element in. Het is daarom zeer moeilijk of zelfs onmogelijk om direct oorzakelijke verbanden vast te stellen. Wat niet wil zeggen dat er geen causale relatie is tussen PFAS-blootstelling en een risico op gezondheidseffecten. Als mensen bepaalde afwijkingen in het bloed hebben (vb. hoge cholesterol) of gezondheidsklachten hebben, kan nooit met 100% zekerheid gezegd worden dat bepaalde PFAS deze afwijkingen of klachten hebben veroorzaakt.

Een meer uitgebreide toelichting kan men terugvinden op de PFAS-website van Vlaanderen: [PFAS - nota AZG - bloedafnames PFAS wb0tfd.pdf \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/nieuwsberichten/pfas-startsignaal-voor-grootschalig-onderzoek-naar-impact-pfas-op-de-mens)

2. Zie antwoord vraag 1.
We rekenen hier ook op het fase-2 Humane Biomonitoringsonderzoek. In dit onderzoek zullen milieumetingen, gekoppeld worden aan biomerkers van blootstelling (PFAS in bloed), aan biomerkers van effect (bv. vroegtijdige biologische signalen van hormoonverstoring, ...) en zo mogelijk aan gezondheidsdata beschikbaar in de elektronisch medische dossiers van de huisarts (aangesloten op het INTEGO-netwerk). De doelstelling is om met dit onderzoek meer inzicht te krijgen in de bron-dosis-effect relatie. Zodoende wordt het mogelijk om milieumetingen door te vertalen naar gezondheidsrisico's, en hier een meer gericht handelingsperspectief (gerichte adviezen voor blootstellingsbeperkende maatregelen) aan te verbinden. Zo'n doorrekeningen kunnen dan toegepast worden op andere met PFAS-vervulde locaties in Vlaanderen. Meer over dit onderzoek staat op de website PFAS-Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/nieuwsberichten/pfas-startsignaal-voor-grootschalig-onderzoek-naar-impact-pfas-op-de-mens> De resultaten van dit onderzoek worden verwacht in het voorjaar 2023.
3. a. In het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1998 werd een begrotingsfonds opgericht voor de werking en toelagen van het preventief gezondheidsbeleid. In 2018 werd hier een procedure cf. art. 54 van het preventiedecreet uitgewerkt, via het programmadecreet. In artikel 2 §2/8 wordt geregeld dat dit fonds kan gespijsd worden met milieu-gerelateerde heffingen of belastingen, of o.a. met middelen van bedrijven die medeverantwoordelijk zijn voor de aanwezigheid van fysische of chemische factoren die schadelijk zijn voor de gezondheid, en dit in uitvoering van een overeenkomst die een bedrijf in kwestie daarover met de Vlaamse Gemeenschap heeft gesloten. Een 'vervuiler betaalt'

regeling cf. de rechtsbasis in het preventiedecreet. De aanwending van deze middelen is dan, cf. het principe 'in = uit' en zoals bepaald in artikel 2 §3/8, bedoeld voor de oprichting van een netwerk voor de bewaking van in de mens gemeten blootstelling of voor de bewaking van de effecten van fysische en chemische factoren op de bevolking, om maatregelen te kunnen nemen voor de bescherming van de volksgezondheid.

Er is één voorbeeld van toepassing, nl. een overeenkomst met het bedrijf Umicore in Hoboken: gedetailleerde info is beschikbaar op <https://www.zorg-en-gezondheid.be/aandachtsgebied-hoboken>

- b. Voor PFAS te Zwijndrecht werd deze regeling nog niet aangesproken; momenteel worden de juridische stappen onderzocht om een vervuiler betaalt regeling toe te passen, i.s.m. het beleidsdomein Omgeving, cf. mijn collega Mevr. Demir.

Tevens onderzoekt het Agentschap Zorg en Gezondheid of de gezondheidsschade kan worden berekend op het niveau van het milieugezondheidskundig aandachtsgebied, dus incl. een monetaire doorvertaling van gezondheidsschade. Echter, dit is niet eenvoudig, getuige de weinige voorbeelden van gezondheidsschade inschattingen voor aandachtsgebieden in andere landen.